

про яку я хочу сказати добре слово.

Ми ведемо з нею бесіду. Вона говорить, що не може розповідати про ті жажливі сторінки свого життя без гірких сліз.

— Спочатку ми опинилися в Дахау (навіть вимовляти це слово страшно, а бути там — взагалі важко). Я кажу «ми», бо зі мною були брат, мати та бабуся, — розповідає Валентина Мар'янівна. — Потім —

збитий будинок, нікого ніде немає, все горить, все знищено. Біля будинку чудом уціліло деревце, вкрите яблуками. Ми просимо в майстра дозволу зірвати пару плодів. Він не дозволяє, бо це, він говорить, — чуже!..

...В травні 1945 року, нарешті, нас звільнили американці і передали нашим. Ми поверталися додому після страшного життя, після мук і страждань. Рідну Батьківщину зустріли

ла «не за страх, а за совість», була принципово, вимогливою та серйозною вихователькою малюків, готувала прекрасну зміну для вчителів-предметників.

Мені довелося працювати в 4 класі Гоцанської СШ з учнями-вихованцями Валентини Мар'янівни. Це були чудові діти, надзвичайно дружні, з надзвичайно активною життєвою позицією. Вони вміли гарно писати, читати і — що головне — слухати слово вчителя на уроці. Таким чином, вчителька повністю виконувала навчально-виховні вимоги до класовода. В класі було дуже багато сильних учнів. А якщо конкретніше, то чимало її вихованців здобули вищу освіту і нині трудяться на відповідальних роботах. У них у всіх єдина думка: Валентина Мар'янівна була першокласною вчителькою, повністю готувала їх для нелегкого навчання в наступних класах, віддавала увесь вогонь свого прекрасного серця дітям!

І забути її ніхто з них не може і ніколи не забуде.

Від імені ветеранської організації, від імені колишніх вихованців поздоровляємо шановну Валентину Мар'янівну з Днем 8 Березня. Зичимо їй здоров'я, вічної молодості душі!

Тамара БАХТІНА,
відповідальний
секретар районної ради
ветеранів.

Серед незабутніх імен

Це трапилося в лютому 1944 року в Білогірському районі Хмельниччини. Наближалися наші війська. Німці втікали, але продовжували свої чорні справи. Вони підігнали до сіл (Квітневе та інші), які були розташовані понад асфальтом, машини і вивезли всіх людей. Нікого не пошкодували, нікого не залишили в хатах; і старі, і малі, і жінки, і діти — цілі сім'ї були відправлені на найближчу станцію, посаджені в товарні вагони і — просто-прощай, рідна сторона. Попереду — чужина, нове життя, нові страждання і нові муки.

Серед тих, кого відправили в Німеччину, була і дівчинка Валя — в майбутньому вчителька Валентина Мар'янівна Лібер,

Мюнхен. Жили за містом, в бараках за колючим дротом. Годували бруквою разом... із черв'яками. Взуття — черата, натягнута на дерев'яні підосви. Мені було 13 років. Разом з мамою та братом ходили на роботу — розчистку доріг після бомбардування.

Скоро наші бараки згоріли. Ми залишилися майже всі роздягнуті. Однак і серед німкенів знаходилися добрі люди: вони приносили нам одяг, інколи хліб. Під час бомбардування майстер дозволяв нам ставати скраечку бункера. Німці, які знаходилися там, поводили себе по-різному. Деякі навіть плювали на нас.

Згадується один епізод: біля дороги — повністю ро-

сльозами радості. Яке це щастя після поневірянь побачити милу землю! — закінчує Валентина Мар'янівна свою розповідь про найтяжчий період своєї біографії.

Почалося післявоєнне життя. Воно не балувало наше покоління. Були і нестатки, і голодні роки, але все переносили, бо в «рідній хаті і кутки допомагають»...

Після війни вона закінчила (1952 р.) Острозьке педучилище і одержала напруження в Гориньгород-ІІ колишнього Тучинського району, потім працювала в Дроздові, Красносіллі. А з 1961 року і до виходу на пенсію була вчителькою Гоцанської СШ, віддавала учням всі сили, здоров'я, все своє життя, працюва-